

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Prirodna su pisma, a glavni id. tiskaju po običnom čimbeniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozima. Novci se šalju postarškom na putnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list ne dođe na vrijeme, neka to javi odpravitelju u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka.
Dopisi se ne vraćaju ako se ne tiskaju.
Nebilježovani listovi se neprimeću. Predplaća se poštarinom 4 koji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2 1/2, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.
Na malo jedan broj 6 novč.
Uredništvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Poučni, gospodarski i politički list.

Slugom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Finacijal. uprava u Primorju.

Govor

zastupnika dra Matka Laginje, izrečen dne 13. julyja 1895. u sjednici carevinskoga vieća.

(Konac.)

Neka gospodja Bereich sa družinom imala je po poreznoj knjizici platiti koncem 1894. for. 169 i 89 novč., te je platila rarinu i kućarinu. Dne 20. junija 1894. platila je na račun for. 13 i 29 novč., tako je preostalo — nviak po poreznoj knjizici — za platiti for. 156 i 60 novč. Dugovala je za ovršne pristojbe — isto po poreznoj knjizici — for. 55 i 16 novč., te je platila rečenog dana for. 36 i 71 novč. Imalo je dakle još preostati for. 18 i 45 novč. Porezom obtečen posjed povnkao je međutim visoki erar u realnu ovrhu. Provelo se realnu ovrhu i odredbom kotarskog suda u Motovanu od dne 23. janara 1895. br. 535. priznato bijaše visokomu eraru za porez najprije za zadnje trogodišće for. 19 i 59 novč., zatim za starije stavke for. 174 i 59 novč. za ovršne troškove for. 55 i 82 novč. Priznato bijaše dakle erar — koj je ujedno dostalac, te će morati posjed preprodati, jer se tamo takove posjede nekupuje, pošto nestojimo tamo dobro sa gospodarstvenom vjeresijom a ni u drugom pogledu dobro — na mjesto for. 156 i 60 novč., for. 174 i 19 novč. te for. 19 i 59 novč., u svemu for. 194 i 18 novč., previše dakle za for. 37 i 58 novč. Za ovršne troškove radi poreza platili su oni ljudi for. 37 i 37 novč. više nego li bijahu dužni. Sada je naravski uložena molba, za koju oni ljudi moraju platiti biljeg itd. da im se to preproda, što će se, kako se nadam, i dogoditi, jer-bi im se inače naneslo najveću nepravdu. U svemu iznašaju porezni dugovi i ovršni troškovi u predstojećem slučaju for. 1250. Toliko je baš iznašala kupovna cena.

Kakovu smo imali poreznu upravu prijašnjih godina, i kako se je to utjerivalo, o tom si može visoka kuća stvoriti pojam ako uvzi, da se taj radi o posjedu, koji plaća godišnice samo for. 3 i 90 novč. poreza. (Čujte, čujte!) Gdje bijahu porezni uredi, ti javni službenici kroz tolike godine, a da nisu redovito svake godine porez utjerivali?

Moralo bi se pitati: kako se dolazi do tako visokih ovršnih troškova? Gospodo moja, zato eto Vam odmah dokaza. Posjed taj unesen je polag izvadka iz gruntovnice, koji se nalazi u mojih rukoh, pod br. 19. u gruntovnici porezne občine

Kaštelir, i taj nalazimo na stranici dugova najprije ovršnu uknjižbu založnog prava podnešenu dne 26. augusta 1881. za f. 170 i 41 novč. Tada dolazi tekur jedan upis od god. 1880. Taj imate takodjer jedan pojam o naših gruntovnicah, uknjiženih takodjer na korist cesarskog erara za poreze for. 306 i 78 novč.; tada imate jedan gruntovnički upis založnog prava na korist visokoga erara od dne 14. julyja 1891. za for. 347 i 54 novč., od ista dakle godine, na isti posjed, za isti naslov, jednom f. 170 i 41 novč., jednom for. 347 i 54 novč., zatim za isti erar gruntovnički upis od dne 29. septembra 1883., dvie godine dakle kasnije, za for. 251 i 28 novč. na posjed, koji, kako je rečeno, imade for. 3 i 90 novč. poreza, i napokon imademo dne 11. septembra 1890. uknjižen dug na korist visokog erara, opet izključivo za porez, od for. 222 i 52 novč. i napokon uknjižbu od dne 23. aprila 1899. od for. 70 i 13 novč. i troškova for. 3 i 92 novč.

Da negubimo dalje ni riječi, razvidno je i iz ovoga, kako su narasli ovršni troškovi na for. 55 i nekoliko novčica. Ja držim, da bi bio zahtjev pravednosti, kad bi visoko ministarstvo finacija, pošto su mu sve ove stvari poznate, i neekajući možda molbu ili prošnju, dotičnoj stranci službeno povratilo sve troškove.

Gospodo moja! Moglo bi mi se možda opaziti, kao što se to obično žaliboče ovdje čini, da su to samo pojedini slučajevi. Na to moram odvratiti, da mi je mnogo takovih slučajeva poznato; da se je takodjer o mnogih i ovdje govorilo, i da nismo mi baš zato plaćeni, niti je to naša služba, da sve nepodobisne i pogriješke javne uprave predočimo.

Mi nedodjemo u obće tako lahko do riječi, te ne bi niti odgovaralo parlamentarnom običaju, kad bi se htjelo potruditi i sve takove slucajeve ovdje navesti.

Ova kratka razglabanja zaključiti ću sa opazkom, kako bi bilo već doba, da bi visoka finacijalna uprava nastojala u pogledu Primorja, napose radi siromašnijeg, manje imućnog seljačkog pučanstva, koje je u mnogih krajevih do sada zaiboče bez škole, te nemogaaše imati dakle dostojno znanja za obranu, da bi načelno okrenula stvari i u ovom obziru.

Spomenuo bih još samo površno, da se vode, u koliko je meni poznato, između visoke vlade i između autonomne zemaljske oblasti za Istru nekakve razprave, radi jedne po državu razmjerno vrlo neznačne žrtve u pogledu pitanja zemljišnog razterecjenja u margrofoviji Istri. U istinu je to vrlo malena žrtva za državu, koja

milijune drugim pokrajinam, dapače i pojedini gradovom izdaja. Radi se u svemu o kakvih 250.000 for., koje bi imala država brisati. Sto bi odatle sledilo, bilo bi još koristnije nego li isto brisanje, konačna naime likvijacija nesretno razteretne zaklade za Istru, koja prouzrokuje pokrajini godimice ogromne upravne troškove, a među pučanstvom često nezadovoljstva izazivlje.

Preporučio bih naime visokoj vladi posvemašnje brisanje, a za drugo upozorio bih i na to, da neće doći u pojedinih kotarih, osobito u margrofoviji Istri do poboljšanja gospodarstvenog stanja sve dotle, dok se visoka vlada neodluči, da popravi ono, što je ona sama prijašnjih godinah putem svojih činovnika sagriješila, dok naime nesvede na pravednu mjeru ogromne i nerazmjerna porezne zaostatke u pojedinih kotarih. Tim svršavam. (Dobro! dobro!)

O mitnicah.*

Govor zastupnika dra M. Laginje, izrečen u carevinskom vieću dne 15. julyja 1895.

Visoka kućo! Pošto nisam mogao do riječi kod pogljava o bilježih i pristojbah kod pravnih posala, uslobadjam se, prije nego li rečem koju o mitnicah izreći toplu želju našega pučka, za preosvotom naime ili posvemašnjim uknitanjem pristojbah kod prenova baštine u slučaju smrti, obzirom na malese seljačke posjede.

Prelazet na mitnice, valja mi prije svega iztaknuti, kako su one bez dvojbe neka zastarjela i prometu protivca se institucija, te da bi bilo već vrijeme, da se novim zakonom neuvajda iznova mitnice, što se je prije malo godina dogodilo, već iste, u koliko su tada postojale, posve ukine. Toliko obćenito.

Što se napose tiče Primorja, dužan sam kazati nešto, da opravdam ponešto ono, što bijaše rečeno načelno proti cestovnim i mostovnim pristojbinam. Tamo u Istri imade cesta, koje je narod koncem prošloga i polovicom tekućega stoletja pod pretjom globe i palicah sagradio bez ikakve odštete od strane države. Da se sada na takovih cestah plaća mitnicu, niti je pravo ni pravedno. Na taj nalazimo još jednu nepravdu. Mitničke pristojbe nebi smjele imati po mojem sudu erarski temelj t. j. nebi imale same po sebi promicati državni dohodak, već bi morale dielomice ili ih posve služiti kao odšteta za porabu t. j. uzdržavanje dotičnih cesta.

Ja držim, da imade erarskih cesta, na kojih se kod dotičnih mitnicah pobira provi-

*) Štrajnce. Op Ured.

soke pristojbe, koje presihu ove gospodarstvene potrebe, pravednu naime mjeru za uzdržavanje dotičnih cesta. S druge strane nije pravedno pobirati mitničke pristojbe na onih cestah, koje je sam narod sagradio.

Nu imade toga i više u ovom pogledu. Državna vlada zanemarila je naime po mojem mnjenju osobito nekoje krajeve Istra. Poznato mi je, kako se je pred više godina za gradnje erarske ceste Sr. Petar-Rieka — usvajdam samo taj primjer — prvasnju erarsku cestu, takozvanu kranjsku cestu, koja se dielomitno i za Trst razdvaja, posebno dakle prugu Podgrad-Rupa-Lipa-Pehlin sve do riečke medje — jednostavno zapustilo.

Posljedica tomu bijaše, da su morali dotični cestovni odbori u Voloskom i u Podgradu sami preuzeti prugu, koja se pruža u obće na nepovoljnom tlu, naprvis si tim izdataka, koji ne stoje u razmjeru sa dohodci.

Nepravdno je, da su po postojećih zakonih prosti od mitničke pristojbe skoro svi oni, koji bi ju plaćati mogli, dočim ju moraju plaćati oni, koji im to teško, pa i nebila ta pristojba u pojedinih slučajevih visoka.

Da Vam u tom obziru navedem jasan primjer, uslobadjam se primjetiti, da sva ona velika gospoda, koja se u Opatiju voze — pa ako se nastanim i ja samo za osam dana u Opatiju, valja i mene među veliku gospodu uvrstiti (Posve dobro!) na plaćaju za vožnju iz Matulja za njihovu osobu, za njihovu priljagu niti novčica, dočim mora platiti najmanje 20 novč. mitničke pristojbe siromašni seljak, recimo iz Brgada, u istom kotaru, koji izgubi sa članovi svoje obitelji i sa blagom barem dva dana, dok dovede u Volosko ili Opatiju voz drva, za što dobije najviše 3 do 3 1/2 for.

Priznajem, da to državi ne nosi milijune, nu ipak pobudjuje u narodu nezadovoljstvo, jer bi se i bez tih pristojba moglo proći.

Zaključujem ovo kratko razglabanje, da zadovoljim možda i njegovoj preuzvišenosti gospodinu predsjedniku visoke kuće, te stavljam visokoj kući na blagohotnu podporu i odobrenje dvie resolucije. Jedna glasi (čita): „Poziva se c. kr. vlada, da opet preuzme uzdržavanje pruge Podgrad-Rupa-Lipa-Pehlin na staroj erarskoj cesti Trst-Rieka ili da doznači kotarskom cestovnom odboru u Voloskom i Podgradu za uzdržavanje ove ceste primjerenu godišnju podporu“.

Druga glasi (čita): „Poziva se c. k. vlada, da podvrgne na novu razpravu propise za provedbu zakona o utjerivanju mitničkih pristojbah obzirom na pokrajinu Istru radi gospodarstvenog probitka onog pučanstva, te da pruži sve moguće po dluhu obstojećeg zakona dopustljive polakšice“.

Prviti opravdanu nadu, da vašt djelo nece ostati bez korisnih učinaka, kako nije ostao bez uspjeha ni rad onih, koji su ova mjesta zauzimali prije vas.

Dva su poglavlja čimbenika, kojih zajedničko djelovanje promiča aspieh pučke nastave.

Kakvoća naime mjesta, u kojem se nalaze pučke škole i vrstnoću obuke, kojem učitelji podučavaju. Pod kakvoćom mjesta neke škole razumievam povoljan položaj školske zgrade, prostornost učevnih soba, shodno svjetlo, koje ih oživljava, prikladnu gradnju koja omogućuje higijensko prozračivanje, uredna svudstva, redovit polazak škole, a sve je to bez dvojbe vrlo znamenito za onoga, koji hoće, da pravedno oceni uredbu pučke obuke.

Zato si uzimam slobodu, da prisporidobim stanje, u kojem se nalazahu pučke škole g. 1869. s onim, u kojem se sada nalaze.

Školsko god. 1868/69. bijahu u našoj pokrajini 93 školske zgrade, 100 redovitih škola i sa pomoćniimi 156 javnih škola, između kojih bijahu četverorazrednice samo one u Gorici i Korminu.

(Dalje sledi)

PODLISTAK.

Govor

c. kr. zemaljskoga školskoga nadzornika Antuna Klodića, viteza Sabladokosoga, izrečen prigodom otvorenja zemaljske školske konferencije u Gorici dne 18. septembra god. 1894.

Jedan četvrti vieka već je minuo, od kada se je zemaljsko školsko vieće dalo na to, da obuku pučku preuvedu prema državnom školskom zakonu. Za ovo vrijeme zapala me je čast, da predsjedam vrijeme zemaljskim učiteljskim konferencijam, onaj naime, što se je održavala godine 1875, i onaj sazvanoj god. 1884.

Poglavita zadaća prve kaosto i druge konferencije bila je ta, da se rješii pitanje o nutarnjem uredjenju svagdanje škole. Plodovi prve konferencije bijahu učevne osnove za pučke škole i dotični naputki, koje je god. 1878. dozvolio više oblasti izdala c. kr. naklada školskih knjiga. Plod druge konferencije bijaše novo izdanje spomenutih učevnih osnova, preuđenih prema zahtjevom novoga državnoga zakona za pučku nastavu od 2. majja 1883, koje više odgovarahu željani primorskoga učiteljstva, izražanim u konferenci od g. 1884.

Prvi dio ovoga izdanja sadržava učevne osnove za pučke škole i izišao je g. 1887, drugi dio sadržava učevne osnove za gradjanske škole i metodičke naputke, a izišao je god. 1891.

Prva i druga konferenca obdržavala se je u jednoj prostoriji stare školske zgrade, koja se nazivaje po imenu obitelji Werdenberg. Veseo sam, što mogu odaslanici zemaljskoga učiteljstva za treću konferenciju pozdraviti u ovoj prostranoj dvorani nove zgrade ženskoga učiteljstva.

Ako je jur kod prve i kod druge konferencije mnogobrojno i izabrano slušateljstvo pokazalo veliko zanimanje naobražbenoga pučanstva ove pokrajine za razvijanje pučke obuke, posvjedočujući time, da ne će nastojanju školskih oblasti oko pučke obuke uzkratiti svoju čvrstu pripomoć, to se danas čutim ganut čuvstvom veselja i zahvalnosti videći pred sobom tolike odlične osobe. Veseo sam jer mi tako mnogobrojna skupština pruža nov dokaz o sve više rastućem zanimanju svih razreda stanovništva oko razvijanja pučke obuke, za hvalan pako Onomu, koji je htio, da se u proračun državnih troškova uvrsti potreba svota za gradnju ove nove školske zgrade, zahvalan velim našem najmilostivijemu vladaru Franji Josipu I. i visokom

ministarstvu, koje je izposlovalo od carevinskoga vieća, da se za tu svrhu potrebita svota stavi na raspolaganje c. kr. zemaljskomu školskomu vieću i napokon zahvalan sam svojoj štovanjoj gospodi i ljubeznim gospodjam, koje su svojom prisutnošću počastile zemaljsku učiteljsku konferenciju, te time dale sjajan dokaz o svom velikom maru za pučku obuku.

Razvitak pučke obuke zaslužuje doista, da se zauj zauzima ne samo ova štovana skupština, nego i svi stanovnici ove pokrajine, stanovali oni na obroncih naših bregova ili u krasnih dolinah naše zeleno moirne Soče i njezinih pritoka, na rodovitim brežuljkih Brda ili na tvrdom Krasu, ili se nalazili na širokoj ravnici furlaaskoj.

S toga se i nadam, da će ova štovana skupština, u kojoj imade mnogo njih, koji su sa mnorn vidjeli početke preuđenja pučke obuke, dobrohotno htjeti pratiti moj osvrt na provaljeni put kaosto i na preudak u pučkoj nastavi u ovom četvrtstoleđu, otkada je u kriepoštii novo ustrojstvo škole.

I kaosto će visoka čienjene osobe, koje na svojom prisutnošću počastuju, tako četa i vi, velezaslužni odaslanici svojih sudrugova, moći iz izkustva prošlosti

ministarstvu, koje je izposlovalo od carevinskoga vieća, da se za tu svrhu potrebita svota stavi na raspolaganje c. kr. zemaljskomu školskomu vieću i napokon zahvalan sam svojoj štovanjoj gospodi i ljubeznim gospodjam, koje su svojom prisutnošću počastile zemaljsku učiteljsku konferenciju, te time dale sjajan dokaz o svom velikom maru za pučku obuku.

Razvitak pučke obuke zaslužuje doista, da se zauj zauzima ne samo ova štovana skupština, nego i svi stanovnici ove pokrajine, stanovali oni na obroncih naših bregova ili u krasnih dolinah naše zeleno moirne Soče i njezinih pritoka, na rodovitim brežuljkih Brda ili na tvrdom Krasu, ili se nalazili na širokoj ravnici furlaaskoj.

S toga se i nadam, da će ova štovana skupština, u kojoj imade mnogo njih, koji su sa mnorn vidjeli početke preuđenja pučke obuke, dobrohotno htjeti pratiti moj osvrt na provaljeni put kaosto i na preudak u pučkoj nastavi u ovom četvrtstoleđu, otkada je u kriepoštii novo ustrojstvo škole.

I kaosto će visoka čienjene osobe, koje na svojom prisutnošću počastuju, tako četa i vi, velezaslužni odaslanici svojih sudrugova, moći iz izkustva prošlosti

zastupnika Vjek. Spinčića, izrečen pri- likom razprave ministarstva trgovine u sje- dnici carevinskoga vijeća od 15. julyja 1895.

Visoka kuća! Imao bih kod ovoga pred- meta mnogo gradiva, ipak izrazit ću se posve u kratko i nadovezati na ono, što sam prošle godine u tom obziru rekao.

Prije svega spominjem, da bijaše u sje- dnici ove visoke kuće od 4. marča 1893. prim- ljen predlog visokog proračunskog odbora ob- zivom na lučke radnje: 1. u Baski, 2. u Malinskoj, 3. u Valuni, 4. u Mošćeničkoj dragi, 5. u Lovranu i 6. u Bersedu.

Glede Baskie dozvolilo se je, da sa porabi još jedan ostatak (od prije privoljenog iznosa). Tamo je još potrebna riva između starog i novog mla, a potrebit je također obalni zid između trga i staroga mla za izkrcivanje. Taj obalni zid je veoma potrebit u sjevernom dijelu baščanske luka, gdje su već valovi ne- koliko kuća, u pravom smislu riječi, podvalni. Ako već nije ministarstvo unutarnjih posla u toj stvari ništa učinilo ili ako neće učiniti, neka bar ministarstvo trgovine štogod učini, da se kuće tamo ne poruše.

Tamo bilo bi potrebno produljenje staroga mla za izkrcivanje i to upravo za to, da nebi valovi tako lakko u luku dolazili i da nebi nanašali šteta, kao što ih nanašaju sve u većoj mjeri od onda, otkada je sagrađen novi mul.

Za napravljenje mla u Malinskoj pro- računano je 9500 for. i postavljeno u pro- račun za god. 1895. for. 3000. Izričom ovim moju najdublju zahvalnost za to, kao što i za to, da se je morska obala izpod Brača prilično uredila.

Preporučam pako istodobno provedenje radnjah, glede kojih bijahu već prihvatene re- solucije u ovoj kući, tičuće se Valuna na otoku Cresu, Mošćeničke drage i Lovrana. Na tamošnjih obalah, na kojih stanuju dosti siromašni ljudi, razvija se novi život. Stanov- ništvo nemože k tomu razvoju mnogo dopri- našati; valja da doprinese vlada i da daje izdašne podpore. Obćenje biti će mnogo lakše, kada budu luke bolje uređene.

Kod razprave proračuna prošle godine rekao je velečasnij zastupnik ministarstva trgovine, da se mnogih radnja s toga u pro- račun postavilo nije, što se je moralo izdati veliku svotu za dobavu sprave za vađenje blata.

Priznajem rado to opravdanje. U pro- račun za godinu 1895. postavljeno je ostatak za ta sprave u iznosu od 140 000 for. U proračunu za godinu 1896. moći će se usljed toga uzeti u obzir mnoge lučke radnje, koje bijahu visokoj kući predložene i u njoj prihvaćene, i to kolji one, koje sam već spome- nuo, kao što i druge, koje je kasnije pro- računski odbor prihvatilo, naime radnje u Klimnu, Omisliju i Njivici na otoku Krku, u Belom, Murinšćici i Sv. Ivanu na otoku Cresu, u Nerezinah na otoku Lošinjima i u Sv. Petru-Loiviku To su sve većinom radnje, koje nisu jako skupe, a koje su jako nužne. Preporučam, da se ih izvrši čim prije.

Valja da spomenem također radnje u Punta, gdje se je prošle godine, mislim mje- seca aprila, počelo udobljivati morsko dno oko mla, koje se je odlučilo cijelo izdubiti. Nu udubilo se ga je samo na jednoj strani, a posve se napustilo izdubljenje na drugoj strani. Tako bijah obavješten prije par mjeseci od tamošnje občine. Ista občina molila je također, da se udobljenje posvema izvrši. Druga želja tamošnjeg pučanstva, želja jako opravdana, jest, da se od zapadne strane mla do prvog stupa za vezivanje napravi riva. To je doista stvar više ministarstva unutarnjih posla; ja ju ipak ovdje iznašam. Moralo bi se tamo učiniti obalni zid ili rivu, jer se obala sve više izrovava. To bi u ostalom služilo tako- đer za obćenje. Nadovezujući na to, molim visoku vladu i prisutne njezine zastupnike, da pospiješe bolju parobrodarsku svezu koli za Pucet, toli za Bašku. Govorio sam sa gos- podom podupiranoga dvuzitva na Rieci, a oni mi kazade, da to nije moguće provesti. A ja velim na to, da nije nemoguće toga provesti, ako se hoće. To su dva mjesta, Puntat i Baška, naime mjesta, koja su mnogo have sa malom trgovinom, i koja bi samomu mjestu mnogo dobitka davala. Molim s toga, da se uzradi, e da ta oba mjesta dobiju bolju svezu, kojn nebi škodila druginj mjestom na otoku Krku.

Hoću se još samo dotaknuti nekih stvari.

Obstoji zaklada nazvana „Pio fondo di Marina“, iz koje se podupire uboge bolesne mornare, udova i sirote pokojnih mornara, u koliko su bez sredstava. Neima nikakva iz- kaza, iz kojeg bi se moglo vidjeti, kojim osobam se daje podpora, a mislim, da bi se takav izkaz moralo izdati. Čuo sam raznih pritužba radi dišenja tih podpora, nemogu znati, koliko su opravdana. Spominjem za to, da se stvar izpra i ako uztreba, popravi. Eto nekoliko primjera.

U Mošćeničah je udova pokojnoga kape-

tana Velčića, koja se tuži, da ne može dobiti nikakve podpore, premda ima uzdržavati troje djece i oca pokojnog joj supruga, i premda je jako boleljiva i ne može si ništa prislužiti. Ona veći, da valjda za to ne dobiva podpore, što njoj je sin na gimnaziji.

Ja mislim, da bi se ju upravo zato podu- prijeti moglo, da uzmogne odgojiti svog sina. Drugi slučaj poznat mi je iz Voloskoga. Sin udove jednog mornara bio je također na gimnaziji. Kad je navršio osamnaestu godinu, uzkratilo se je toj udovi podporu, jer da bi ju morao podupirati sin.

Treći slučaj tiče se njeko Varljen, udova mornara iz Varljenja u okolici Voloskoj, koje suprug je umro god. 1891., pošto se je kratko prije izkreao u Sv. Tomasa. Početkom je ona mislila, da će moći živjeti i bez podpore, ter uvidivši, da ne može, molila je za podporu, ali je dobila nije.

Dobio sam pismeno nekih pritužba iz Malinske. Navelo se i dva imena i reklo, da ima i drugih, koji su molili za podporu, ali e nisu dobili, navodno s toga, što imadu si- novia i što bi ih ti morali podupirati. Ti su pako — o nekih je to posve dobro poznato — odputovali u Ameriku i niti ne pišu svo- jim roditeljem.

Za slučaj, da su pravila tako sastavljena, da se u rečenih slučajevih ne može dati pod- pore, imala bi se ta pravila svakako promjeniti. I u ovoj prilici preporučam brzi visokog ministarstva trgovine izgradnju tako zvane istarske željeznice kao što i gradnju komada željeznice, koji bi spajao Hrpelje na državnoj željeznici i Matulje na južnoj.

Spominjem također, da se je, usprot protivnoj molbi občinara i usprot tomu, da se je načelnik postaje u Sv. Petru u Sumi u Istri ponudio preuzeti tamošnju poštu za 190 for. godišnjih, dala ta pošta drugomu. (Za- stupnik Purghart: Taj je morao imati protekcije!) Po svoj prilici protekcijom i s toga, što je on tamo jedini „Italijan“.

Sto se tiče pošta, prihodujem, da sam jedno pismo predno u Opatici za Badernu — Monpuderno, pošta Tinjan — Antignano, dakle sa oba imena, i da je to pismo, koje bijaše predano na poštu 11. aprila, prispjelo tek 17. aprila tekuće godine, dakle jeva 7. dan prispjelo je u Tinjan. Dne 12. aprila bi- jaše na ambulancij Ponteđa, dne 13. u Foggia- Lecce; gdje bijaše pako između 13. i 17., neznam. To kaže na svaki način, da ima kod pošte u Opatici činovnika, koji nepoznavaju niti svih pošta u pokrajini, naime Istri. To bi moralo prestati. Pošto upravo govorim o pošti u Opatici, pripominjem, da u napisu kod iste, premda ima to mjesto samo 63 Talijana i 408 Njemaca, većinom gostova, a 453 Hr- vata i Slovenca — samo u njemačkom i ta- lijanskom jeziku. (Čujte!) Tako i „Abgaba- schein“ — „Certificato di Consegu“ itd.; — jeziku većine pučanstva, jedinoga domaćega pučanstva, neima ni traga. Tako je isto i kod poštarskih ureda raznih drugih mjesta, kao što sam to lani naveo i neću da letos dalje o tom govorim.

Pozivam se u obće na ono, što sam laniške godine rekao u pogledu jezika i mislim, da nebi smjelo tako dalje ići.

Pročitat ću još tri resolucije i tim ću svršiti.

Prva resolucija glasi (čita): „Visoka kuća neka blagoizvoli odlučiti: Očekujući, da će se lučke radnje na kvarner- skih otocih i na istočnoj obali istarskog pu- jnotoka, sadržane u odluci visoke kuće 4. marča 1893. i u predlogu proračunskog od- bora 29. maja 1895., kojega prihvaćenje sa ovim visokoj kući preporuča, provesti u naj- bližem vremenu, kao što se već neke prova- djaju, poziva se c. kr. vlada, da dovrši god. 1894. započeto udobljenje za 2-80 cm. izpod morske površine za osjeka oko mla u Punta na otoku Krku, i da sagrađi rivu između zapadne strane mla i prvoga sledećega stupa za vezivanje.“

Druga resolucija glasi (čita): „Visoka kuća neka blagoizvoli odlučiti: C. kr. vlada se pozivlje, da svom svojom moći pospiješe svezu sa parobrdni podupira- noga parobrodarskoga društva između Rieke, te Punta i Baške na otoku Krku — dvaju mjesta, koja su jako na malu trgovinu nave- zana.“

Treća resolucija glasi (čita): „Visoka kuća neka blagoizvoli odlučiti: Povodom raznih pritužba glede podjeljivanja podpora sa strane uprave zaklade „Pio fondo di Marina“, poziva se c. kr. vlada, da slobod- nim načinom izposluje svakako došnje objavl- jivanje izkaza o podjeljivanju podpora sa strane uprave iste zaklade.“

Ja sam svršio. (Dobro! Dobro!)

Pero Oholica.

Znate i Pera Oholicu. Što se s puta vrnuo sa P. Proputovčij mlogu svjeta, Vidio i London-grad.

Gledjte mi ga, al je kršan, Zdrav ko riba, čil i čvrat. Valjan momak — znade kleti: Boga, svetce, rod i kral!

Englezk: nu kapa sura. Ridiš krije bujni las. Plavetrijem pod zubom: Rumeni se crven — pás.

Gledjte mi ga, al je nadat, Baš ih treba — mre, hajd! Nije šala! — On vam znade „Goddem“ reći i „3 re:“!

Prije no je u svet poše. Znao samo jezik svoj, Što ga majka naučila. Uza lica težki znoj.

Al sad zato kô da ne zna. Prevejanj otaj tič: Najmilije su mu riječi: „Goddem“ i „salahobić“!

„Što će meni rod i jezik, Što će meni trića te, Kad Hrvata ima samo. Do Kotora — dalje ne!“

Pa se ruga svom jeziku, Izrugava dom i rod, Prem je večkrat tim jezikom. Kad mu bura tresla brod,

Boga zvao, milu majku. I proklinjio prieku kob, Dok njegovim pod nogama. Zievao bi gladan grob.

Emin.

Franina i Jurina

Fr. Si čul ti, Jurino, za onu ženu na spiži, ki ima dati zajik nego rep. Jur. Ma će mi to deškuriš, Franico? Ki to je? Fr. To ti je on šarenjak, kega su na muli čekali pod baldakom, kako i biskopa.

Jur. Ma je sen čul, da je on pametan i čo on reče, da je koliko da Bog reče. Fr. Je, je, zoč on zna, da se florja zove folin, a dva lena; e talijanski govori kako jedan profesor. Znoš će ču ti, Ju- rino, najzod reč: duga brada, krotka pamet.

Jur. Bravo, Franino, istina je.

Različite vijesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. G! Julij Miran šalje Cirilo-Metodijski dar od g. Franje Beningera i Franje Trinajstića po 1 krunu. Pop Ante Volarić sakupio u Lipovljanah (Slavonija) for. 6.50. Isti sakupio u Požeji, na viest smrti župnika Štefe Sušnika f. 8. Isti dostavlja, prigodom mlade mise Dra- gica Smokvine u Dragi, po sestri mlado- misnikovoj gospođici Ljubici sakupljenih (Zivilij) for. 118.20. Isti dostavlja, na mlado- doj misli mnogč. Ignata Rabelića u Vežici (Trsat) sakupljenih for. 42.44. (Sakupile gospođine Slavoljuba Glavan i Viktorija Vlasčić Zivile) G. J. Makarović nadučitelj u Jelšanah, dostavlja, sakupljeno kod zborovanja kmetske zadruge na predlog g. Martina Fiedela for. 6.40. O. Frane Smolje kapelan u Nerezinah, da počasti smrt Mata Zahije nadpapa osorskoga, sakupi u dru- štviu svećenika i svetovnjaka 8 for. Upiava „Narodnih Novina“ u Zagrebu šalje go- dišnjih prinos 10 for. Zenska podružnica u Omisliju sakupila i priposlala for. 15.84 od kojih je sakupila gospođa Avelina Fa- bjančić prigodom vjenčanja gospođice Jelke Antunčić for. 10.30 a for. 5.64 sabrala podružnica. Ivan Kunstek u Mrkopolju daruje 1 for. Priposlaje blagajniku mužke podružnice u Opatici g. J. Aleševcu sa- brane na dan slave svetaca Cirila i Metoda u veselom društvu na Sušaku, svotica od 3 for. 28. nč od gg. Francića i Seršića. Na dalje sakupljenje u slavu razstanka presv. g. predsjednika dra D. Vitezica u Statini od hrvatskog društvanca dne 31. julyja tg. 13 for.

Sveti čin obavio je brat vjerenica, veleč. g. Rajmond Jelušić, župnik u Bersedu, a ku- movao njoj drugi brat, Kazimir, poznati naš rodoljub u Kastru, i to na Rieci. Iz toga otišao sa na ženitbeno putovanje. Bilo sretno! Odklivanje našega suzemljaka. Dne 13. t. mj. bijaše proglašen u Padovi učiteljem i doktorom sv. bogoslovija od presv. g. nad- biskupa Soladića u njegovoj privatnoj kapeli, naš suzemljak veleč. g. O. Frane Dobrović, franjevac kod sv. Antuna u Padovi. Nuše sračne čestitke previednomu i za- štovanomu starini, koji broji mnogo prijatelja i štovaljeja iz ovih stranah. Živio dični naš O. Frane!

Imenovanja. Poštanski oficijal g. Josip Kavčić imenovan bijaše blagajnikom kod raz- nateljske blagajne u Trstu a Ivan Jenko poštanski blagajnikom u Trstu. Čestitamo! Posebna audijenca. Dne 5. t. mj. bijaše primljena u posebnu audijencu od sv. O. Pape presv. g. O. Boraventura Soldatić, novo po- svećenik naslovni nadbiskup Sardike. Presv. g. Soldatić je naše gore list, rodom — ako se nevaramo sa kvarnerskih otoka — pak imado još više razloga veseliti se tolikom od- likovanju našega dičnoga suzemljaka.

Promjena stana. Gosp. dr. Frane Mandić, liečnik ovdje, mjenja danom 24. t. mj. svoje stanovanje u ulici Malcanon na trg: „Piazza della borsa“ broj 12, II kat., uz samu kuću, u kojoj je prije dvie godine stanovao. Ovoliko do znanja ovim, koji bi trebali njegova pomoć.

Posebni vlak na izložbu za Prag. Južna željeznica dopustila je, da može posebiti vlak putnike za Prag uzimati već u Trstu, ako se taj prijava 60 osoba. Pošto će se pako Slovenci i Hrvati skupno odvezati na narodo- pismu izložbu u Prag, željeti bi bilo, da sudjeluju kod toga i Hrvati i Slovenci Istre. Pozivljeno dakle sve one, kojih vrijeme i sredstva iola dopuštava, neka uzstupaju ova krasou zgodu, ter neka se pridruže ostaloj branci, da bude tako i naše Primorje zastupane kod izleta u zlatni Prag, gdje će biti brataki dočekani i gdje će se moći diviti ogromnomu napredku bratskoga nam češkoga naroda.

Opas o budućem zemaljskom kapetanu za Istru. Zadojni dana raztrusila se ovdje viest, da će biti imenovan zemaljskim kapetanom za Istru g. dr. L. Bizić, državni i zemaljski zastupnik, načelnik i odvjetnik u Puli itd. U budućem broju prihodiće čemo nekoje potan- kosti, koje bi imale podkriepiti goraju viest.

K našim odnosjema. Iz Veprićanske ob- čine nam javlja: Nečuven kod nas dogodioj, da se je naš občinski glavar Andrejčić iz- razio uvredljivo, kad je poljanski kapelan, velezaslozni i odlikovani gospodin Fran Zuppan išao sa Svetotajstvom k bolestnomu, bio je prijavljen državnomu odvjetničtvu u Trstu. Poslije toliko vremena, da je ovo odgovorilo, da ne nalazi povoda za postupak proti An- drejčiću, i to s toga, jer da mu je c. kr. kotarsko glavarstvo izdalo svjedočbu dobra ponašanja! Tako čujemo i bilježimo za danas bez ikakve opazke.

Velika veselica u Barkovljah. U nedjelju dne 25. t. mj. priredjuje pet pjevskih druš- tava iz Trsta i okolice zajedničku veselicu u Barkovljah (Mira l'onda), koje čisti doho- dak jest namijenjen za spomenik našem ne- zaboravnomu Dragutinu Martelancu. Očekujemo obilat posjet veselice, kojoj je srha toli plemenita. Početak u 5½ sati po podne.

Redovite sjednice odbora „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“. Isti odbor zaklju- čio je u sjednici, držanoj dne 19. t. m., d. 6. svoje redovite sjednice održavati od sad unaprijed svaki prvi četvrtak mjeseca u Op- atiji i to: od 1. septembra do 20. aprila o 3. uri po podne, a od 1. maja do 31. kolovo- za o 4. uri po podne.

Iz voloskoga kotara. Ovih dana ponovo- se osvjedočih, da je i naša liepa Liburnija talijanska zemlja. Već se hvala Bogu i na- mitničah (stranjuh) izdaju vozarom talijanske- cedilje sa 30.000 napisom: „Comitato stra- zale di Venezia.“ — „Barriera di“ „Soldi 10, Nr. . . .“ Tako je i pravo! Znamo svi, da vozari u naših stranah čisti su Te- ljujani, koji znaju samo hrvatski priključaj na svoje blago; znamo svi, da je naš narod čisto- fiorintinske krvi, osim par usajnih glava, koji bi htjeli preko noći sviet preokrenut, zato morat će bit svatko veće zabavljan „Comitatu“, a još zahvalniji, ako odpravi onu gđru nepodobitnu na svojih „Barrierah“, da naima dade odmah odstranit tamošnje „stranjagare“, koji ne znadu talijanski obič- sa vozari. Ta ljudi božji, kamo ćete veće smješnosti, nego je ova, da se stranigar i vozari niti ne razumiju. Nu kako čujemo, misli se i tomu zlu doskočiti. Slavni „Comi- tato“ da čeka, dok se prikliti k nama koja- četa Napolitanaca sa mliehom i sopilami, pak da će u njih oholo namjestiti po svojih „Babilonijah“ — paldon! htio sam reći „Barrierah“. Onda će istom hiti divno vošti- se našim čestami. Da će se bi pričinit, kao- da se našim divnom Italijom, koja sretnica- utaplja se u mlieku i medu — bjeda i nezolje-

Javna zahvala.

Rodбини, prijateljem i znancem srdačno se ovim zahvaljuje niža podpisani, što su njegovu nezaboravnu suprugu

Luciju

preminuvšu dne 6. t. mj. nakon kratke ali teške bolesti, providjenu sa Svetorajstri za umirajuće — do hladna groba mnogobrojno izpratili, te njoj tim zadnju počast izkazali a njega u velike utješili. Bog im plati!

U Stinjanu 15. augusta 1895.

Razcviljeni suprug
Mate Grubišić.

Javna zahvala.

Sroj mnogobrojnoj rodбини, prijateljem i znancem bližnjim i daljnjim, osobito velečastnom srećenstvu, občinskom zastupstvu, na čelu g. načelniku, koji su prigodom dugotrajne bolesti i smrti našeg nezaboravnog muža i oca

TOMA GREGO

bud ustmeno bud pismeno nastojali ublažiti težku našu bol, pa izkazali svoju ljubav sprovede mnogobrojno mrtve ostanke do hladnog počinka, budi ovim izrečena naj-srdatnija zahvala.

U Omišlju dne 16. kolovoza 1895.

Pop **Niko Grego,**

sin za se i raztuženu udovu, te ostala braća i sestra.

Srećke za gradnju crkve k carevom jubileju po 1 for.

Zadnji mjesec

Glavni zgoditak

30.000

forintih
vriedan

Srećke preporučuje: Gius. Bolaffio, Alexandro Levi, Mandel i Comp.

Svi strojevi za gospodarstvo

Peronosporna štrcaljka slična Vermorelu

Samostalna peronosporna štrcaljka sa sisaljkom zračnog pritiska,

Vinske preše svakovrstnih načina.

Preše za masline, preše sa hidrauličnim tlakom,

Poboljšanje drobita

Pivničarsko orudje, vinske sisaljke, vinske cjevi

Preša za sieno i slamu.

Ljustilo za kuruzu, Čistilnica za žito

razpošilja uz jako snižene cene uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN (BEČ)

11/21 Praterstrasse N. 49.

Obširni katalogi za badava i prosti svake poštarine.

Preprodavaoci se traže.

Preporuča se stroge pažnje kod kupovanja istih strojevah od patvorenja.

Jakob Štrukelj, Trst

alica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma
(naproti velikoj kasarni).

Prodaje po nerjetoj nizmim cijenam svakovrstne i englozke dvokolice (Bicyklo). Zastupstvo dvokolice „Adler“ iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cycle Works“

Wolverhampton (Englezka). 3—50

Dvokolice „Adler“ svjetskoga su glasa uporabljaju se kod njemačke vojske. Jamci se za svako kolo 12 mjeseci, tko nezna voziti, nauči se ga bezplatno.

Posilja se u pokrajino i na sve kraje.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro,

preporučaju sl. občinstvu svoju trgovinu manifikturnom robom. Na skladištu nalazi se posve nova roba, kako za ženske, tako za mužkarce i djecu.

Veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnatih. Velika zalaha svih potrebah za šivalje i krojače. U zalihu nalaze se također vrpce svakojake boje, te se dobivaju i hrvatsko-slovenske trobojnice.

Napose se preporučuju cieni. gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine računoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

Jeftino! Jeftino! Jeftino!

Plemeniti rakovi

tustimi, širokim noškami, živi, jamstvom franko pošt. pouzajem kao pošt. pošiljke:

120 kom.	Za juhu	2 for.	—	—
90	Srednji Tf.	2	50	—
60	Ogromni Tf.	3	50	—
50	Hochsolo	4	25	—
40	najveći kao Hummera	5	—	—
200	Satzkrüb. za razplod	2	—	—

Ef. Müller, Buczacz,
Nr. 448. Galicija.

Perje od guske bijelo ko snieg, meko, novo, fino utrebjeno funta M. 2.20, neotrebjeno M. 1.40 franko i presto od carine, razpošilje

Ef. Müller, Buczacz,
Nr. 448. Galicija.

Odgovorni urednik i izdavač: Mate Mandić

U LJEKARNI

EDE TOMAJA

u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekotji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni liekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rhenmatizmu i trganju u kostih, nkočenosti ili grčevom u žilah, bol u kukvih i križicah, kostenom poganec, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kasalj ili breh i za prsa, kojim se lieči kasalj, prehlada ili katar u prsah, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup dječijeju proti slabosti, blijedoci, škrofelnosti, podublosti, djetinjoj krhljivosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenaca, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblačava teginja ili mučnina, tjera napulnost i vjetro, odklanja se bol u žličci, želudacno grčevu, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grčinja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuća švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriječiti razne bolesti. — Ciena flašici s nuputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakom poručam za konjski kehi i kašalj, za volove, krave i svinje, za legano čišćenje, za objašnjavanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuljuje. Krave davaju od njega više i boljega mlička, konji postaju tllji i jači. — Ciena jednom omotu 46 nvč.

Švajcerske pilulice, najjogurnije sredstvo za čišćenje i sniženje želudca ili žogmaka i ciera, za otkravanje, proti zapetklim, navali krvi u glavu i prza, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostnoj boli, agrčevim, nategnutim žilam, nkočenosti i otoklim poslje težkoga napora, za objašnjavanje i okrepljivanje žila i žiraca. — Jedna flaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačinjavaju se zubi od kvarenja, zapriječuje i ublažuje snubolja, učvršćuje meso oko zubi, razričkava usta, uklanja nenogdan venj. — 1 flaša 60 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da sieđe kose poerne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljaju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskoga čaja, žinoci, Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zalaha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.